

Силабус освітнього компонента Програма навчальної дисципліни

Педагогічна майстерність тренера

Шифр та назва спеціальності
017 — Фізична культура і спорт

Інститут
ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Освітня програма
Фізична культура і спорт

Кафедра
Фізичного виховання (302)

Рівень освіти
Бакалавр

Тип дисципліни
Спеціальна (фахова), Обов'язкова

Семестр
8

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники

Борейко Наталя Юріївна

natalia.boreiko@khpi.edu.ua

Кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри фізичного виховання НТУ "ХПІ". Майстер спорту України, Заслужений тренер України.

Досвід роботи — 29 років. Автор і співавтор понад 70 наукових та навчально-методичних праць.

Провідний лектор з дисциплін: «Фізичне виховання», «Педагогіка», «Основи наукових досліджень у фізичному вихованні і спорті», «Педагогічна майстерність тренера», «Вступ до спеціальності. Ознайомча практика».

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Азаренкова Любов Леонідівна

liubov.azarenkova@khpi.edu.ua

старший викладач кафедри фізичного виховання НТУ "ХПІ".

Досвід роботи — 10 років. Автор і співавтор понад 20 наукових та навчально-методичних праць.

Провідний викладач з дисциплін: «Педагогіка», «Основи наукових досліджень у фізичному вихованні і спорті», «Педагогічна майстерність тренера», «Вступ до спеціальності. Ознайомча практика».

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Курс «Педагогічна майстерність тренера» розкриває загальну характеристику особистості тренера, його функції та обов'язки, чинники успішності тренера та особливості взаємозв'язку тренера та спортсмена.

Мета та цілі дисципліни

Підготовка студентів до тренерської діяльності (організації та проведення навчально-тренувального процесу в спортивній діяльності). Програма акцентує увагу студентів на сучасних педагогічних досягненнях. Крім того, вивчення дисципліни має на меті формування світогляду, розвитку інтелекту, ерудиції, формування професійних компетенцій зі спеціальності.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота. Підсумковий контроль — іспит.

Компетентності

СК10. Здатність здійснювати навчання, виховання та соціалізацію людини у сфері фізичної культури і спорту, застосовуючи різні педагогічні методи та прийоми.

Результати навчання

РН2. Спілкуватися українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування.

РН7. Здійснювати навчання руховим діям та розвиток рухових якостей людини в умовах різних форм організації занять фізичними вправами.

РН8. Здійснювати заходи з підготовки спортсменів, організації й проведення спортивних змагань.

РН9. Демонструвати готовність до зміцнення особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та інших чинників здорового способу життя, проведення роз'яснювальної роботи серед різних груп населення.

РН10. Оцінювати рухову активність людини та її фізичний стан, складати та реалізовувати програми кондиційного тренування, організовувати та проводити фізкультурно-оздоровчі заходи.

РН11. Обґрунтовувати вибір заходів з фізкультурно-спортивної реабілітації та адаптивного спорту.

РН17. Знати та розуміти сутність, принципи, методи, форми та організацію процесу навчання і виховання людини.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 годин (4 кредити ECTS): лекції — 16 год., практичні заняття — 34 год, самостійна робота — 70 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з навчальних дисциплін "Психологія" та "Теорія і методика фізичного виховання" "Педагогічна практика".

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

При викладанні дисципліни використовуються наступні методи навчання: словесні методи – лекція; наочні методи – демонстрація, ілюстрація; практичні методи – практичні заняття, дискусії, семінари, ігрові методи. З навчальних технологій використовуються технології особистісно-орієнтованого, пояснювально-ілюстративного, диференційованого та модульно-рейтингового навчання.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Фізична культура і спорт сфера діяльності тренера.

Розвиток фізичної культури і спорту

Функції фізичної культури і спорту в суспільному житті.

Основні чинники розвитку сучасного спорту

Тема 2. Структура і особливості діяльності тренера.

Структура діяльності тренера.

Функціональні обов'язки тренера

Напрями діяльності тренера

Ролі сучасного тренера

Тема 3. Спортивно-педагогічна взаємодія.

Спортивно-педагогічне спілкування.

Конфлікти в спортивно-педагогічній взаємодії

Тема 4. Критерії оцінки діяльності тренера.

Критерії оцінювання ефективності діяльності тренера.

Тренер і рівні його готовності до професійної діяльності

Тема 5. Поняття «майстерність», «педагогічна майстерність», «педагогічна майстерність тренера».

Історія розвитку теорії про педагогічну майстерність.

Сутність понять «майстерність», «педагогічна майстерність», «педагогічна майстерність тренера».

Історія розвитку теорії про педагогічну майстерність.

Тема 6. Складові педагогічної майстерності тренера.

Загальні та професійні компетентності

Морально-етичні цінності

Особистісні якості

Професійно-педагогічні здібності

Професійна культура (педагогічний такт, культура мовлення)

Педагогічна творчість

Механізм професійного зростання

Високий рівень працездатності і надійності

Тема 7. Імідж тренера

Поняття «іміджу»

Зовнішній вигляд тренера.

Формування іміджу тренера.

Тема 8. Формування складових педагогічної майстерності тренера

Педагогічна майстерність і педагогічний досвід

Професійне самовдосконалення

Попередження професійної деформації особистості.

Теми практичних занять

Практична робота 1. Розвиток фізичної культури і спорту.

Охарактеризувати етапи розвитку фізичної культури і спорту. Зміна функцій тренера на різних етапах розвитку ФК і С.

Практична робота 2. Досягнення українських та харківських спортсменів. Біографії видатних тренерів України

Практична робота 3. Професія «тренер». Особливості діяльності тренера.

Практична робота 4. Функції діяльності тренера.

Практична робота 5. Спортивно-педагогічне спілкування.

Практична робота 6. Конфлікти в спортивно-педагогічній взаємодії Роль тренера в управлінні психічним станом спортсменів

Практична робота 7. Критерії оцінки діяльності тренера.

Практична робота 8. Сутність понять «майстерність», «педагогічна майстерність», «педагогічна майстерність тренера».

Практична робота 9. Педагогічна техніка.

Практична робота 10. Педагогічний такт.

Практична робота 11. Педагогічна творчість і майстерність

Практична робота 12. Механізм професійного зростання

Практична робота 13. Імідж тренера

Практична робота 14. Професійне самовдосконалення

Практична робота 15. Практичне розв'язання конкретних педагогічних завдань.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках навчальної дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

Студентам пропонуються теми на самостійний огляд з рекомендованою літературою, а також додатковий матеріал (відео, фільми та статті) для самостійного вивчення та аналізу. За навчальним планом курс передбачає індивідуальне завдання — в рамках дисципліни не передбачено.

Література та навчальні матеріали

Основна література

1 Тітова Г. В., Бобошко В.В., Підгірний О.В. Навчальний посібник до дисципліни «Педагогічна майстерність тренера-викладача» для здобувачів освіти першого освітнього рівня (бакалавр) вищої освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт. Одеса : Університет Ушинського, 2022. - 175 с.

URL: dspace.pdpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/17054

2 Лісенчук Г.А., Литвиненко О.М. Професійно-педагогічна майстерність викладача фізичного виховання: навчально-методичний посібник для студентів другого (магістерського) рівня галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура). Миколаїв, МНУ імені В.О.Сухомлинського, 2019. 102 с.

URL: <http://dspace.mdu.edu.ua/jspui/bitstream.pdf>

3 Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Основи педагогічної майстерності : практикум. Вінниця : Твори, 2019. – 240 с.

URL: <http://93.183.203.244:80/xmlui/handle/123456789/4636>

4 Аніщенко О.В., Яковець Н.І. Сучасні педагогічні технології: курс лекцій. Навч. посібник. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2007. – 199 с. URL:

<https://lib.iitta.gov.ua/26574/1/Anishchenko%20O.%20Modern%20educational%20technology.pdf>

5 Пономарьов О. С. Зінченко Л.В. Професійна відповідальність у спортивній педагогіці : навч. посібник. Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". Харків : НТУ "ХПІ": Мірошніченко О. А., 2019. 200с.

URI: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/41086>

6 Сергієнко В. М. Фізкультурно-спортивна діяльність тренера з виду спорту : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2022. – 184 с.

URI: <https://sport.med.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/12/%D0%A1%D0%B5%D1%80%D0%B3%D1%96%D1%94%D0%BD%D0%BA%D0%BE-%D0%92.%D0%9C.-2022-%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%A4%D1%96%D0%B7%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%BE-%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0-%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C-%D1%82%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%80%D0%B0-%D0%B7-%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D1%83-%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82%D1%83.pdf>

7 Філатова Л. С. Педагогічна майстерність : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти педагогічних університетів за спеціальностями 013 Початкова освіта; 016 Спеціальна освіта. Харків : ХНПУ, 2021. 90 с.

URI: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/80136fd8-533d-432c-a6dc-602ffa90ef64/content>

Додаткова література

8 Клочко О. В. Математичне моделювання систем і процесів в освіті/педагогіці: Навчальний посібник. Вінниця, 2019. 135 с.

URL: <http://93.183.203.244:80/xmlui/handle/123456789/4896>

9 Ходанич Л. П., Палько Т. В. Професійне мовлення вчителя. Короткий словник термінів. Ужгород, 2018. 84 с. URL:

https://znayshov.com/News/Details/navchalno-metodychni_posibnyky_dlia_pedahohichnykh_pratsivnykiv/1.

10 Майстерність учителя / За книгами Д. Лємова «Майстерність учителя», А. Гіна «Прийоми педагогічної техніки», А. Кроуфорда «Технології розвитку критичного мислення учнів» - zno.ua, 2017. 68 с. URL:

https://znayshov.com/News/Details/navchalno-metodychni_posibnyky_dlia_pedahohichnykh_pratsivnykiv/1

11 Богданов С.О., Гірник А. М., Зелеська О. В. Підготовка вчителів до розвитку життєстійкості / стресостійкості у дітей в освітніх навчальних закладах. Навчально-методичний посібник. 2-ге видання. Київ.: Університетське видавництво "ПУЛЬСАРИ", 2021. 282 с. URL:

https://znayshov.com/News/Details/navchalno-metodychni_posibnyky_dlia_pedahohichnykh_pratsivnykiv/1

12 Методичні рекомендації для науково-педагогічних працівників і студентів усіх спеціальностей університету – Правила безпеки та профілактика травматизму студентів на заняттях з фізичного виховання та спорту / проаналізовані основні нормативно-правові акти з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності під час навчальних і позанавчальних занять з фізичного виховання й спорту у вищих навчальних закладах України. Укладачі: Оленів Д. Г., Діденко С. А. Київ: ДУТ, 2014. 50 с.

URI: https://dut.edu.ua/uploads/l_663_17966569.pdf.

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складається з результатів оцінювання у вигляді іспиту (40%) та поточного оцінювання (60%) - 20% контрольне завдання, робота на практичних заняттях 20% та 20% онлайн тест.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис
30.06.2023

Завідувач кафедри
Олексій ЮШКО

Дата погодження, підпис
30.06.2023

Гарант ОП
Олексій ЮШКО